

የሳዑዲና የቀጠር መናቆር

June 21, 2017

በሳዑዲቅ አህመድ

የቀጠር ጾመኞች የሌሊት ገበታን (ሱህርን) ተቋድሰው የጠዋት ሰላትን (ስግደት) አከናውነው የሚተኝው ሲተኛ ወደ ስራ የሚሰማራው ሲሰማራ ያልጠበቁት ነገር ተከሰተ። በጁን 5/2017 ባህሬን ማለዳ ከቀጠር ጋር ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነቷን ማቋረጧን አወጀች። ከ 10 ደቂቃ በኋላ ሳዑዲ ተከተለች። ከ 10 ደቂቃ በኋላ ግብጽና የተባበሩት አረብ ኤምሬቶች ቀጠርን ማግለጻቸውን አሳወቁ። ምስራቃዊ ሊቢያና የመን ተከተሉ። የአየር፣ የባህርና የምድር ግንኙነቱ ተቋረጠ። ወዲያውኑ ኢትዮጵያ፣ ኢምሬትና የሳዑዲ የአየር መንገዶች ወደ ዶሃና ከዶሃ ወጪ የሚያደርጉትን በረራቸውን ሰረዙ። ድንገተኛው ዲፕሎማሲያዊ መዋከብ ጸና። ግራ የተጋባቸዋቸው ቀጠር ለአለም ስምታን ማሰማት ቀጠለች።

«አገራቱ እኔን ለማግለ ምንም አይነት ህጋዊሽፋን የላቸውም፣ አለም አቀፋዊ ህጎች ተጠቅሟል!» ብላ ወቀሰች።

ሳዑዲ አረቢያ ጉዳይዋን ለማስረዳት በመሞከር

«ቀጠር ሽብር ፈጠራን ትረዳለች፣ በኢራን የሚደገፉትን የየመን የሁቲ አማጽያን ደግፋ ሉዓላዊነቴን እደጋ ላይ እንዲኖር አድርጋለች» የሚል ማመካኛ ሰጠች።

ቀጠር ክሱን አጣጥላ ሽብር ፈጠራን እንደማትደግፍ አሳወቃ ዲፕሎማሲያዊ ምቱን ለመከላከል ጥረቷን ቀጠለች። ወጥረቱ እንደነገሰ ባለበት ወቅት ታሪካዊና ወቅታዊ ጉዳዮችን በወፍ በረር በመዳሰስ በግጭቱን እንመልከት።

አልሱዑድ እና አብድልወሃብ

የተለያዩ ነገስታትና መሪዎች በሚፎካከሩባት አረቢያ ውስጥ የአልሱዑድ ቤተሰቦች ተጽእኖ መፍጠር ከጀመሩ ቆይቷል።

የአሁኗ ሳዑዲ አረቢያ ከመፈጠሯ በፊት የአልሱዑድ ቤተሰቦች የደራኢያ አሚርነትን ተጎናጽፈው ነጅድ የሚባለው ሰፋ ያለ ግዛትን ለማስተዳደር በቅተዋል። የአልሱዑድ ቤተሰቦች ሙሐመድ አብድልወሃብ ከሚባሉት የሐይማኖት አስተማሪ ጋር ቃል ኪዳንን ፈጽመው በጋብቻ ተቆራኝተው ሐይማኖታዊና ፖለቲካዊ ሐይልን ተቀዳጅተው መስፋፋታቸውን ቀጠሉ። አሃዳዊ አምልኮን (ተውሒድ) የሚያስተምሩት ሙሐመድ አብድልወሃብ ባእድ አምልኮን (ቢደዓ) ከአካባቢው ሊያጠፉ የጀመሩትን ስርነቀል ለወጥ እንዲያጠናክሩ የአልሱዑድን ድጋፍና ጥበቃ ይሹ ነበር።

ባንጻሩ በአረብ በድወያን መካከል የፖለቲካ ስልጣንን ተጎናጽፈው ባካባቢው የሐይል መሰረት መሆን የሚሹት መሐመድ ቢን ሱዑድ ህዝብን በአንድ ማእቀፍ ውስጥ የሚያስገባላቸውን ሐሳቦች አስተሳሰብን ይሹ ነበር። ፈላጊና ተፈላጊ ተጋጥመው ያከናወኑት ጥምረት በዘመንና በትውልድ ሳይገታ ቀጥሏል። የአብድል ወሃብ ትምህርት ተስፋፍቶ የህዝቡን አስተሳሰብ በስነ ሐይምኖት ተቆጣጠረ። በጦርነት ክንዱን ያደነደነው የአልሱዑድ ቤተሰቦች የጦር ጥምረት ህዝቡን በሐይል አርበድብዶ የገዢ ሐይል በመሆን በአረብ ጎሳዎች ዘንድ ገናና ሆኖ ወጣ። አልሱዑድ ቤተሰቦች የእንግሊዝ ቀልብ አረፈባቸው። መስፋፋቱ ሳይገታ ከ 10 ኛው ክፍለ ዘመን ጀምሮ በሐሺሚት ስርወ-መንግስት ስር የነበረችውን መካን ተቆጣጠሩ መላውንም የሒጃዝ መሬት በጃቸው አስገቡ። የአልሱዑድ ቤተሰብ ከየመን ግዛቶች ለም መሬትን ሸራርፎ በመውሰድ በእንግሊዞች ድጋፍ የዛሬይቱን ሳዑዲ አረቢያ በ 1932 እ.ኤ.አ በስሙ መሰረተ። ጅምሮው አሃዳዊ አምልኮን (ተዉሒድን) ማስረጽ የነበረው የመሐመድ አብድልወሃብ አስተምሮ «ወሃቢ» የሚል ቅጽል ስም ተሰጥቶት መስፋፋቱን ቀጠለ። መካና መዲና በአልሱዑድ ቤተሰቦች እጅ ወደቁ። የንጉሳዊያን ቤተሰቦቹ እራሳቸውን የሁለቱ ቅዱሳን መስጊዶች አገልጋይ የሚል መጠሪያን ቸሩ።

የአትማን ኢምፓየር መመናመን

የአብድል ወሃብና የአልሱዑድ ጥምረት ከመካከለኛው ምስራቅ እስከ አዉሮፓና አፍሪካ የደረሰውን ማእከላዊ የአትማን ኢምፓየር መንግስት (1299-1922 እ.ኤ.አ) ከእንግሊዝ ጋር በመተባበር እንዲመናመን አደረገ። እስከ 1922 እ.ኤ.አ የዘለቀው የቱርኩ የአትማን ኢምፓየር በስሩ በከፊል አዉሮፓንን ፣ግሪኮችን፣በርበሮችን፣አረቦችን፣ቱርኮችንና ኩርዶችን ያካተተ ነበር። ሙስሊሞች፣ክርስቲያኖችና አይሁዳዊያን በጥምረት ይኖሩበት የነበረው የአትማን ኢምፓየር መኮማተሩ ይፋ ሲሆን በቦታው የተተኩት የአረብ የጦር አበጋዞች ገናና ይሆኑ ጀመር።በክርስ ምድሩ ወድ ማእድንና የነዳጅ ዘይት ያመቀው የባህረ ሰላጤው በርሃ የጦር አበጋዞች ንግስናን ወይም አሚርነትን ከእንግሊዞች የሚቀበሉበት ቦታ ሆነ።ያያይዎቹ የጎሳ የጦር አበጋዞች ያሁኖቹ ንጉስና አሚሮች የሐብትን ጣእም እያጣጣሙ ተስማማተው ሳይስማሙ፣ተጣልተው ሲታረቁ፣ያበቅደላሹን ንትርካቸውንና መናቆራቸውን እንደ ሸቀጥ ወደ አለም እየላኩ ይገኛሉ። ከሐያላን አገራት ጋር 'በእከከኝልከከህ' የጥቅም ቁርኝት ያደርጋሉ።አገር ሆነው ድንበር ተሰምሮላቸው፣ በተባበሩት መንግስታት ድርጅት መቀመጫን ይዘው እስከዛሬ ዘልቀዋል። የአንደኛውን አለም ጦርነት ተከትሎ የእንግሊዝ የቀኝ እጅ-የሆኑት የአልሱዑድ ቤተሰቦች የሙስሊሞችማእከላዊ አስተዳደር እንዲፈርስና የአትማን ኢምፓየርእንዲኮማተር በማድረግ ሚናቸውን በታሪክ መዛግብት ላይአስፈረዋል ።

የሳኡዲና የቀጠር ዲፕሎማሲያዊ ግርግር

ጉዳዩ የአገራት መናቆር ነው። ጉዳዩ የሳዑዲዎቹ የአል ሱዑድ ቤተሰብና የቀጠሮቹ የአል ሳኒ ቤተሰብ ፉክክር ነው። ጉዳዩ በሳዑዲው ንጉስ አስተዳደር ውስጥ የጎሳ ድምጽ ያለው ተለዋጭ አልጋ ወራሹ መሐመድ ቢን ሰልማን ቢን አብዱል አዚዝ አል ሱዑድ በችኮላ የሚፈጥራቸው አስተዳደራዊ ወከባዎች አካል ነው። ጉዳዩ የአል ሱዑድ ቤተሰብ

የስልጣን ምርኩዝ የሆነው የበደዉያን ባህላዊ እሴት ላይ መሰረት ያደረገው ጥብቁ አሃዳዊ አስተምሮት ላይ የተንተራሰው የመሐመድ አብድል ወሃብ አስተምሮት የሚያደርገው ስነ ሐይማኖታዊ ፉክክር ነው።ጉዳዩ በሳይንስ፣ በምርምር፣ በስፖርት፣ በኢኮኖሚ፣ በፖለቲካ፣ በጤናና በማህበራዊ ጉዳዮች ላይ ሁለገብ መዋቅር ካለው የሙስሊም ወንድማማቾች ጋር የሚደረግ የሐሳብ ፍልሚያ ነው።ጉዳዩ ማህበራዊና ፖለቲካዊ ለውጥን ለማስረጽ በመምህር ሐሰን አል በና እ.ኤ.አ በ 1928 የተመሰረተው የሙስሊም ወንድማማቾች መጠለያን ቀጠር ዉስጥ በማግኘቱ የተፈጠረ ዉጥረት ነው። የሙስሊም ወንድማማቾች በቀጣናናዉ በመስፋፋቱ ሳቢያ ከሳዑዲዉ የአብድልወሃብ አስተምሮት ጋር የተፈጠረዉ ዉጥረት በመፈንዳቱ የተከሰተ ክስተት ነው።

የአረቡ አለም መንግስታት ሙስሊም ወንድማማቾችን ይፈራሉ ቀጠር ስትቀር

ሰንሰለታማ የሆነ መዋቅርን በመሬት ላይ በመዘርጋት ይታወቃሉ።ተጽእኖ ፈጣሪ የሆኑት የግብጾቹ ሙስሊም ወንድማማቾች በ 1952 እ.ኤ.አ ያገራቱን አብዮታዊ ወታደራዊ ክንፍ በመደገፍ በወቅቱ ያስተዳድሩ የነበሩትን ንጉስ ፋሩቅን በመጣሉ ሒደት ዉስጥ ተሳትፈዋል።የህዝቡን ንቃተ ህሊናን በማዳበሩ ረገድ የነበራቸዉ ሚና የላቀ ነበር። የፕሬዝዳንት ጀማል አብድል ናስር ሴኩልራዊ አስተሳሰብ በጽኑ የተቃወሙት የሙስሊም ወንድማማቾች በፕሬዝዳንቱ ላይ ግድያ ሙስከራ አድርገዋል ከተባለ በኋላ ከግብጽ መንግስት ጋር ፍጥጫ ዉስጥ ገብተዋል።

ፕሬዝዳንት ሁስኒ ሙባረክ በህዝባዊ አብዮት ከስልጣን እስኪወርዱ ድረስ የሙስሊም ወንድማማቾች ላይ ከፍተኛ ጫና ከፍተኛ ነበር። በርካታ የሙስሊም ወንድማማቾች ምሁራን ወደ ተለያዩ የአረብ አገራት ተሰደዋል።በየአገራቱ የመማርና ማስተማር ሒደት ዉስጥ ዘለቀዉ በመግባትና ከትንሽ እስከ ትላላቅ ባሉ ኩባንያዎች ዉስጥ ገብተዉ በመስራት የግልጽና የህቡእ ለዉጦች ባለቤት ሆነዋል። ወንድማማቾች (ኢክዋን) በየአገራቱ የአስተሳሰብ ለውጥ በማምጣትና የኢኮኖሚ አቅምን በማጎልበት ያላቸዉ ሚና የሰፋ ነው።ይህ የነጅድ ዘይት ሐብት ባደነደናት ሳዑዲ አረቢያ ላይ የተሰየመዉ ንጉሳዊ ቤተሰብ መስማት የሚፈልገዉ ጉዳይ ባለመሆኑ ቤተሰቡ በዙፋኑ ላይ ተደላድሎ ለመግዛትና የሳዑዲን ህዝብ የለዉጥ ፍላጎት ለማምከን የተቻለዉን ሁሉ ያደርጋል።

የግብጽ ሙስሊም ወንድማማቾች ሁከትን ትተዉ የማህበራዊና የእዉቀት ዘርፎችን አጥብቀዉ ይዘዋል።የዘረጉትን የርዮተ-አለም ሰንሰለት የግብጹ የሁስኒ ሙባረክ መንግስት ሊቆርጠዉ አልቻለም። በአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ አገራቱን ለ 30 አመት የጠፈረዉ የሁስኒ ሙባረክ አመራር በሙስሊም ወንድማማቾች አመራር ላይ ብዙ ጫናዎችን አሳድሯል።በርካቶች ሲታሰሩ፣የስቃይ አያያዝ ሲያዙና ሲገደሉ፣ ከዚሁ መከራና ስቃይ ለመዳንም በሺዎች የሚቆጠሩ ሽሽተዉ ወደ ተለያዩ አገራት ተሰደዋል። ትንሿ ቀጠር የሙስሊም ወንድማማቾችን በማስጠጋትና ከአገራቸዉ ዉጪ መዋቅራቸዉን ዘርግተዉ ይስፋፉ ዘንድ በመፍቀዱ ሳዑዲ የምትሰጋዉ የአረቡ አለምና የባህረሰላጤዉ ሒደት ሆኗል። ታዋቂዉ ግብጻዊዉ የሐይኖት ሊቅ ዶክተር ዩሱፍ አልቀርዳዊ ቀጠር ዉስጥ በጥገኝነት ተቀምጠዉ ሐይማኖታዊ አስተምሮታቸዉን በመላዉ አለም ቀጥለዋል።ቀርዳዊ የሳዑዲ ዜጎችን ቀልብ እየሰቡ መምጣታቸዉ

በጋብቻ፣ በሐይምኖታዊ አስተምሮትና በፖለቲካዊ ርዮተ-አለም ከአብድልወሃብ ጋር ተሳስረው ሳውዲን አንቀጥቅጠው ለሚገዙት የአልሱዑድ ቤተሰቦች ስጋት ሆነዋል።

የግብጽ ምሁራን ቀጠር ዉስጥ በብዛት ሰፍረዋል። የዛሬይቱ ቀጠር በሰማይ ጠቀስ ህንጻዎች ሳትታነጽ፣ የቴክኖሎጂ ማማ ላይ ከፍ ብላ ሳትወጣ በፊት አይቻቻቸው የጦር አበጋዝ የነበሩት የቀጠር አሚሮችና የአልሳኒ ቤተሰቦች ከግብጻውያኑ የሙስሊም ወንድማማቾች ጋር የጠበቀ ግንኙነት አላቸው። ትንሿ አገርም ለስላሳ ሐይልን ተጎናጸፍ ዘንድ ከወንድማቸው ምክር ያገኛሉ። አረቡ አለም ዉስጥ ከሚመጡት ለዉጦች በስተጀርባ ሆነው በግልጽም በህቡአም የሚሰሩት የግብጽ ምሁራን በሐይት በአልሱዑድ ቤተሰብ ጭቆና ያለ አማራጭ የሚኖረው የሳውዲ ህዝብ ከወደ ቀጠር የሚፈነጠቀውን ለዉጥ በነቂስ አሻግሮ ሳይመለከት በፊት መስተጓገል ስለነበረበት ሳውዲ ዲፕሎማሲያዊ መናቆርን ለኮሰች።

ከአልጀዚራ በስተጀርባ

ከትንሿ የዶሃ ከተማ በመላው አለም ላይ የገነነ የሚዲያ ሐይልን ቀጠሮቹ ተጎናጸፈዋል። ከአሜሪካዊ የጆርጅ ቡሽ (ልጅየው) አመራር ጀምሮ አሜሪካ በአልጀዚራ ላይ ቅሬታ ታሰማለች። እንደተለመደው ከጆርጅ ቡሽ (ልጅየው) ጋር የበደውያን ባህላዊ ዳንስ የደነሱት ሚቹ የሳውዲ ንጉስ አብደላህ ቢን አብድል አዚዝ አል ሱዑድ በአልጀዚራ ላይ የነበራቸው ቅሬታ የሚዘነጋ አይደለም። የግብጻቸው የሙስሊም ወንድማማቾች ልሁቃን በቀጠሩ አልጀዚራ ላይ እንደልብ መቅረባቸው በአረቡ አለም ዉስጥ ጽኑ የሆነ አስተሳሰብ ለዉጥ ይመጣ ዘንድ መንስኤ ሆኗል። ከአምላክ በታች አስተዳዳሪ የሚባሉትን የሳውዲ የንጉሳዊያን ቤተሰቦች የሚሰጉበት ንቃተህሊና በአገራቸው ዉስጥ እየጎለበተ ነው። አልጀዚራ ሚዲያ በኩል በተፈጠረው ወጋገን ግብጽ ባንድ ወቅት ፈክታ ነበር። የሙስሊም ወንድማማቾች በግብጽ መሬት ላይ የፈጠሩት ሰንሰለታዊ መዋቅር የግብጽ ሙስሊም ሊበራሎችን፣ የግብጽ ሴኩላሮችንና የግብጽ ካፕቲክ ክርስቲያኖችን አዋህዶ የግብጹ የጸደይ አብዮት እንዲከሰት አልጀዚራ ታላቅ ሚና ተጫወቷል። ሱፍና ከረባት የገደገደዉ የሁስኒ ሙባረክ ወታደራዊ አገዛዝ በጃንዋሪ 25/2011 ሲወድቅ በለዉጡ ላይ የቀጠር አሻራ የለበትም ለማለት አይቻልም።

የምእራቡ አለም ምጻታዊ ዲሞክራሲ

ከቆዳዎ ስፋት በላይ የተፈጥሮ ሐብትን ከመሬት በታች ያካበተቸው ቀጠር በአልጀዚራ የሚዲያ የማንቁያ ደወል ብቻ ሳይሆን ገንዘቧንም ለግብጹ አብዮት አንቆርቁራበታለች። የግብጹ ወንድማማቾች ከ 80 አመታት የማህበራዊ፣ የመማርና ማስተማር፣ የእጅ አዙር ፖለቲካዊና ዲፕሎማሲያዊ ስራዎች በኋላ የምእራቡ አለም የሚያቆላምጠውን ዲሞክራሲ ተገብራለሁ ብሎ በግብጽ ምርጫ ዉስጥ ገባ። በምርጫም አሸንፎ ዶክተር መሐመድ ሙርሲ የተባሉን የሙስሊም ወንድማማቾች ምሁር ያገራቱ ፕሬዝዳንት አደረገ። ድሮ በቅኝ አገዛዝ አሁን በዲሞክራሲ ሽፋን ሶስተኛው አለም ብለዉ የሚጠሯቸውን አገራት በከፋፍለህ ግዛዉ የቆለፉት ምእራባዊያን ሒደቱን በጥርጣሬ

ተመለከቱት።

ባንድ ወቅት አሸባሪ የሚል መጠሪያ ተደርጎለት የነበረው ሙስሊም ወንድማችን ስልጣን ላይ መወጣቱ ለምእራቡ አገራት አልተዋጠላቸውም። የሙስሊም ወንግማማችን 80 አመታትን ታግሶ በ 20 አመት ሊመጣ የሚችልን ለወጥ በአንድ አመት ውስጥ ለማምጣት መሞከሩ አተርፍ ባይ አጉዳይ አደረገው። በግብጽ የጦር ሐይል ውስጥ የሰረጸውን ሙስና ለማጽዳት ስራዎችን ጀመረ። እስከ ግማሽ የሚደርሰው የግብጽ ኢኮኖሚ በጁ የሆነው የግብጽ የጦር ሐይል የሙርሲ አስተዳደር ለመናጥ ጥረቱን ቀጠለ። ፕሬዝዳንት ሙርሲ የታማኝ ሹሙን ፊልድ ማርሻል ጠንጣዊ በጁን 30/2012 ከሰልጣን አስወገዱ። ጄኔራል አብዱል ፈታህ አል ሲሲ የሰልጣንን እርከንን ተጎናጸፉና የታማኝ ሹም

ሆኑ። ይህ ድንገተኛ የለወጥ ለወጥ ሳዑዲ አረቢያን ጨምሮ ወደ ተለያዩ አረብ አገራት አገራት መዘለቁን ቀጠለ። የሳዑዲ ሺዓዎች በሱኒዊ የአገሪቱ አገዛዝ እንጨቆናለን ለወጥን እንሻለን ሲሉ ንቅናቄ ጀመሩ። ሳዑዲ ውስጥ ተደርጎ የማያወቅ ህዝባዊ ተቃዋሚ ተሰማ። ሺዓዎቹ አደባባይ ወጡ ። አለም አቀፍ የሰብዓዊ መብት ተሟጋች ድርጅቶችና ሚዲያዎች የሺዓዎቹን ንቅናቄ አጎሉት። ቀስ በቀስ ሳዑዲ የሺዓዎቹን ንቅናቄ መሰባሰብ ጀመረች። ሼህ ንምር አል ንምር የሚባሉ የንቅናቄው መሪ አሰረች።

ቀጠር ቀንዘቧን በግብጽ ላይ ብታንቆረቁርም የሙርሲን መንግስት ለመጣል ሳዑዲና የተባበሩት አረብ ኤምሬቶች አደቡ። አብደላህ ቢን አብዱል አዚዝ አል ሱዑድ በሳዑዲ ዙፋን ላይ የተሰየሙ ቢሆኑም የጤና መቃወስ ነበረባቸው። ያሁኑ ንጉስ የያነአዉ አልጋ ወራሽ ሰልማን ቢን አብዱል አዚዝ አል ሱዑድ የታማሚ ወንድማቸውን ቦታ በአደራ ይዘው ያስተዳድሩ ነበር። የቀጠሩ መዋእለ ነዋይ ግብጽ ላይ ቢንቆረቁርም ሳዑዲ ከተባበሩት አረብ ኤምሬቶች ጋር በመተባበር የገንዘብ ጎርፍ ግብጽ ላይ ለቀቁ። ዲሞክራሲ በሚባለው የምእራቡ አለም እንቁልልጭ ስልጣን የያዙት ፕሬዝዳንት ሙርሲ በጄኔራል አብዱል ፈታህ አል ሲሲ በጁላይ 3/2013 የመፈንቅለ መንግስት ተደረገባቸውና ዘብጥያ ወረዱ። ወታደራዊ መለዩአቸውን በሱፍና በከረባት በቀየሩት ጄኔራል አብዱል ፈታህ አል ሲሲ በሳዑዲ፣ በተባበሩት አረብ ኤምሬቶችና ባንዳንድ የምእራብ አገራት ታግዘው ዲሞክራሲን አገቱት። የሙስሊም ወንድማችን ህገ ወጥ ሆነ። መሪዎቹ ታደነው መያዝ ጀመሩ። ብዙዎች በጄኔራል አል ሲሲ መንግስት ተገደሉ። ሳዑዲና የተባበሩት አረብ ኤምሬቶች በጨዋታው አጥቂ ሆኑና ቀጠር ወደ መከላከል ገባች።

የንምር አልንምር የሞት ቅጣትና ዲፕሎማሲያዊው ጣጣ

ለሳዑዲ ሺዓዎች የመንፈስ አባት በመሆን የለወጥ ጥሪ ያደርጉ የነበሩት ሼህ ንምር አልንምር ጃኑዋሪ 2/2016 በሞት ተቀጡ። ጉዳዩ ሺዓ የሆነችውን ኢራንን በጣም አስቆጣ። ህዝቧ አደባባይ ላይ ወጣ። ቀደም ሲል ከኖቮምበር 4/1979 የአሜሪካ ኤምባሲን ወረወ 52 ዲፕሎማቶችን ለ 444 ቀናት በማገት ልምድ የነበራቸው ኢራናውያን ተመሳሳይ ስምሪትን አደረጉ።

ቀደም ሲል ኢራናውያን የ አሜሪካን ኤምባሲ በማገታቸው አሜሪካውስጥበተፈጠረው ፖለቲካዊ ቀውስ ሳቢያ ፕሬዝዳንት ጂሚ ካርተር በምርጫ እንዲሸነፉና ሮናልድ ሬገንስልጣልን ላይ እንዲወጡ ያደረጉ መሆናቸው በታሪክ መዝግብት ላይ ላይ የሰፈረ ነው። ኢራኖቹ ያንን ተሞክሮ በሳዑዲ ላይ ደገሙት። በጃንዋሪ 2/2016 በቴህራኑ ኤምባሲና ቆንስላ ጽፈት ቤት ላይ ጥቃት አደረሱ። የሳዑዲና የኢራን ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነት ተቋረጠ። ቀጠር ከኢራን ጋር ያላት

ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነት ተመጣጣኝ (ያል በዛና ያላነሰ) በመሆኑ ለሳዑዲ ስጋት ሆኖባታል። ይህች በሳዑዲ ተክለ ሰውነት ላይ የእምብርት ያህል ስፋት ያላት ቀጠር፤ የሳዑዲን የበላይነትና ተሰሚነት የምትፈታተን በመሆኗ ሳዑዲ ከንዲን አፈርጥማ በዲፕሎማሲ ቅጣት ልትደቁሳት ፈለገች። ሳዑዲ ባህሪን፣ግብጽን፣የመንንና የተባበሩት አረብ ኤሜሬቶችን አስከትላ በሰማይ፣በምድርና በባህር ያላትን በር በቀጠር ላይ ቆለፈችው። የሳዑዲ እርምጃ ሰብዓዊነት የጎደለው ነው ተብሎ በሰፊው መተቸቱ ቀጥሏል።

ከትራምፕ ጋር በበድዊያን ባህላዊ ዳንስ የተወረገረጉት የአልሱዑድ ቤተሰቦች ‘ጌታዎን የተማመነች በግ ላቷን ወጪ ታሳድራች’ እስኪያስመስል ድረስ ደንታ ቢስ ሆኑ።ዲፕሎማሲ ሚዛናዊ በሆነ እይታ እንጂ በስሜት መመራት እንደሌለበት የሚገልጹት ሐያሲያን የሳዑዲን ወሳኔ ኮነነት። ቱርክና ኢራን የቀጠርን ህዝብ ለመታደግና ለመመገብ ተረባረቡ። ከቱርክ የጁላይ 16/2016 የመፈንቅለ መንግስት ሙከራ በኋላ ዲፕሎማሲያዊ ማርን እየቆረጡ ያሉት ቱርክና ቀጠር ወታደርዊ ትብብር እንደሚያደርጉ ይፋ አደረጉ።

ሳዑዲ የባህሪ ሰላጤው ሐያል መንግስት?

ቀደም ሲል አሜሪካና ሌሎች ሐያላን አገራት እየተመለከቱ፣ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት በገሃድ እያስተዋለው የአረብ የጸደይ አብዮት ማናማ ባህሪን ደርሶ በመንታ ባህሪዎች መካከል ያለችው ባህሪን ለውጥ አፋፍ ላይ ደርሶ ነበር።የጎረቤትን አገር ህዝባዊ ለውጥን የሰጋቸውና በአሜሪካን ዘመናዊ የጦር መሳሪያ ቁቅ ያለችው ሳዑዲ አረቢያ የጦር ሐይሏን ወደ ባህሪን ልካ ባህሪንን ወረረች። ሳዑዲ ህዝባዊ አመጽን ከስክሳ የባህሪንን ንጉስ አል ኸሊፋ በስልጣን ላይ አቆየች። ይህ ሲከሰት የበራክ ኦባማ አስተዳደር እጁን አጣጥፎ ነበር የተቀመጠው።

ልክ እንደ ባህሪን በቆዳ ስፋት የሳዑዲ እምብርት የምታክለዋን ቀጠር ወስጥ ችግር እንዳይፈጠር በመስጋት ይመስላል ቱርክ እጇን የዘረጋቸው። በተግባር ሳይሆን የኔቶ አባላትን ቁጥር ለመጭመርና አንድ ሙስሊም አገርናን ለማቀላቀል እስኪያስመስል ድረስ ቱርክ የኔቶ አባል ናት።በአነስተኛ ሚና የኔቶ አባል የሆነችዋ ቱርክ የጦር ሐይሏን ወደ ቀጠር ልካ ሳዑዲ አረቢያን “ዋ” ለማለት የፈለገች ይመስላል።ሳዑዲ ሁለት ግዜ በቀጠር ወስጥ አሻንጉሊት መንግስት ለመመስረት ያደረገችው ሙከራ በአል ሳኒ ቤተሰብ «እኛም አወቀናል ጉድጓድ ምስናል!» ብልሃት ከሸፏል።

ሳዑዲና ቀጠር ይጭካከራሉ

በቆዳ ስፋት ሳዑዲ ከቀጠር 186 ግዜ ትበልጣታለች። በቀጠር ወስጥ 60% የአገሪቱ ነዋሪ በመዲናዋ ዶሃ ወስጥ ነው የሚኖር ሲሆን በሳዑዲ ደግሞ በተለያዩ ከተማዎች ተበታትኖ ነው የሚኖረው። የቀጠር የህዝብ ብዛት 2.5 ሚሊዮን ሲሆን፤ የሳዑዲ ደግሞ 30.8 ሚሊዮን ነው። በነዳጅ ዘይትና በተፈጥሮ ሐብት የምትምነሽሽዋ ቀጠር የዜጎቿ አማካይ የገቢ መጠን 13 622 ዶላር በወር መሆኑን መረጃዎች ይጠቁማሉ ። የሳዑዲ ዜጎች አማካይ የገቢ መጠን 4266 ዶላር በወር አካባቢ መሆኑን ተመሳሳይ መረጃዎች ያሳያሉ።

የቀጠርና ሳዑዲ በዲፕሎማሲ መናቆር ከጀመረ ቆይቷል። እ ኤ አ በ 1995 የባህሪ ሰላጤው አገራት መሪነትን ሳዑዲ አረቢያ ስትወስድ ቀጠርች ተቃዋሚ አሰምተዋል። ስብሰባን ረግጠው በመወጣታቸው የአልሱዑድ በተሰባች ጥርሳቸውን ነክሰዋል። ተመሳሳይ በሆነ መልኩ ሳዑዲ፣ባህሪንና የተባበሩት አረብ ኤሜሬቶች እ.ኤ.አ በ 2014

ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነታቸውን ማቋረጣቸው የሚታወስ ሲሆን ግንኙነቱን ወደነበረበት ቦታ ለመመለስ ዘጠኝ ወር እንደፈጀባቸው ይታወሳል።

ቀጠር አልጀዚራን በመክፈት ተሰሚነቷን አልቃለች። ሳዑዲ አረቢያ የአልጀዚራን መስፋፋት ለመግታት አል አረቢያ የሚባል ሚዲያ ብትከፍትም አልጀዚራን መብለጥ አልቻለችም። ሳዑዲ ወታደራዊ አቅሚን ለማጎልበት ገንዘቧን ከመጠን በላይ ታፈሳለች። ግሎባል ፋየር ፓወር (www.globalfirepower.com) የተባለው ተቋም የሳዑዲን ወታደራዊ አቅም ከ 128 አገራት መካከል ከአለም 24 ኛ አርጎ ሲያስቀምጠው ትንሿን ቀጠር 90 ኛ አድርጎ አስቀምጦታል። በወታደራዊ አቅሚ ከአለም 8 ኛ የሆነችው ቱርክ ለቀጠር በወታደራዊ ሀይል ሞግዚት ለመሆን ወደ መድረኩ ብቅ ብላለች። በተመሳሳይ መልኩ በወታደራዊ ሐይቷ ከአለም አንደኛ የሆነችው አሜሪካ 11 ሺ ወታደሮቿን ቀጠር ውስጥ ማስፈራሪያ ይታወቃል። ከቀጠር መዲና ዶሃ 20 ማይል ርቀት ላይ የሚገኘው ቀጠር የገነባቸው አል ኡዴይድ የተሰኘው ዘመናዊው የአየር ሐይል አሜሪካ በመካከለኛው ምስራቅና በደቡብ ምስራቅ ኤስያ ሽብር ፈጠራን መዋጋት በሚል ስም ለምታደርገው የጦር ቅኝት ማእከላዊ የሆነ ወሳኝ ተቋም ነው። ይህን የመሰለ የአሜሪካ ጥቅም ባለበት ቦታ ሳዑዲ አረቢያ ቀደም ሲል የባህሪንን ድንበር ጥሳ እንደገባቸው ሁሉ ወደ ቀጠር የሚያስገባት ምክንያት የለም። በአገራቱ ድንበር አካባቢ የሚኖረውን የበደዉያን (ዘላኖች) ግጭት መሰረት አርጋ ቀጠርን ለመውረር ሳዑዲ ብትሞክር የአሜሪካንን ጥቅም የሚነካ በመሆኑ ዲፕሎማሲያዊ ቁርሻ ለሳዑዲ ጠረጴዛ ላይ የተቀመጠ አማራጭ ነበር። ሐማስና ቀጠር

ቀጠር የፍልስጤምን ነጻነት ትደግፋለች። ይህ በአረቡና በሙስሊሙ አለም ጎዳኖች ላይ አድናቆትን አትርፎላታል። በምእራብ አገራት አሸባሪ የተባለውን የጋዛ ሰርጡን ሐማስ ቀጠር መደገፏ እራሷም የማትከደው የአደባባይ ምስጢር ነው። ሳዑዲ በበኩሏ ፍልስጤማውያን ጥቃት ሲደርስባቸው የገንዘብ ድጎማ ታደርጋለች። ሳዑዲ እስራኤል በሐይል የያዘቻቸውን የፍልስጤም ይዘታዎች አስመልክቶ በእስራኤል ላይ የምታቀርበው ትችትና ዲፕሎማሲያዊ ጫና የተላዘበ ነው ወይም ማድረግ ከሚገባት በታች ነው የሚል ወቀሳ ይቀርብባታል። ትንሿ ቀጠር አቅሚ ከሚፈቅደው በላይ ተለጥጣና ሁሉም ቦታ ደርሳ «አለሁ አለሁ» ማለቷና ተጽእኖ ፈጥራ ተሞጋሽ መሆኗ ለሳዑዲ ስነ-ልቦናዊ ቅናትን ይፈጥራል ።

ሳዑዲ በሐማኖት አስተማሪዎች በኩል ወደ አረቡ አለምና ወደ ሙስሊሙ አለም ልታዘልቀው የምትሻው የመሐመድ ቢን አብድል ወሃብ አስተምሮት በቀጠር በሚደገፉት የሙስሊም ወንድማኞች (ኢክዋናል ሙስሊሚን) ይመከታል። ሳዑዲ በእንግሊዞች ድጋፍ ከተቋቋመች በኋላ ለግማሽ ምእተ አመት የዘረጋቸው ሐይማኖታዊ አስተምሮ የአልሱዑድ ቤተሰብ ምንጭ ከሆነው፣ 28% የሳዑዲ ህዝብ ከሚኖርበት የነጅድ ግዛት ጥንታዊ የበደዉያን (የገጠር ሰዎች) ጋር የተቆራኘ ነው። የሳዑዲ ጥብቅ የበደዉያን ባህል የሙስሊሙ አለም ካለበት ነባራዊ ሁኔታ ጋር አብሮ መጓዝ አልቻለም። በሙስሊሙ አለም ያሉ ምእምናንን ከሳዑዲ አሃዳዊ አምልኮ አስተምሮት (ተዉሐድ) ውስጥ

የበደዉያንን ባህል ነጥለዉ በማዉጣት ነባር የሚሉትን መመሪያና ደንቦች ተግባሪ እየሆኑ ነዉ። ለምሳሌ፡- ሳዑዲ ዉስጥ ሴቶች መኪና አይነዱም። ቀጠር ዉስጥም ሆነ በሌሎች ሙስሊም አገራት (ጣሊባን በሚቆጣጠራቸዉ የአፍጋኒስታን ይዞታዎች ካልሆነ በስተቀር) የሴቶች መኪና መንዳት ችግር አይደለም።

የትራምፕ ጉዞና ዉጤቱ

ሳዑዲ አረቢያ ባላት የሰብዓዊ መብት አያያዝ ችግር ሳቢያ የአባማ አስተዳደር ትፈልግ የነበረዉን የመሳሪያ ግዢ እንኪ ብሎ አልዘረገፈላትም። አባማ ሳዑዲ አረቢያን በተደጋጋሚ ቢጎበኙም ላገራቸዉ ወፈር ያለ ገንዘብን የሚያስገኝ የጦር መሳሪያ ሽያጭ ስምምነት አላደረጉም። በአራን እየተደገፉ በየመን በኩል ሳዑዲ አረቢያ ላይ ጥቃት የሚፈጽሙትን የሁቲ የሺአ አማጽያንን ለማጥቃት ሳዑዲ አረቢያ ከመጠን ያለፈ እርምጃን በመዉሰድ በንጽሁን ላይ ከፍተኛ ጥቃት ታደሳለች ሲሉ አለምቀፍ የሰብአዊ መብት ተሟጋች ተቋማት ይከሳሉ።

አቡ ኢቫንካ አል አሜሪኪ፡- (የትምፕ የአረቡ አለም የቁልምጫ ስም ነዉ) ሙስሊሞች አሜሪካ እንዳይገቡ እንዲታገድ ለማድረግ ጥረዋል። በጸረ ሙስሊም የምርጫ ዘመቻና ቅስቀሳ ድጋፍን ሰብስበዋል። ኢስላም ይጠላናል ሲሉ ተዛልፈዋል። የሴፕተምበር 11/2001 የኒዮርክ የሽብር ጥቃትን ተከትሎ ሙስሊሞች ከኒዉ ዮርክ አቅራቢያ ከሆነችዉ የኒዉጆርሲ ግዛት ዉስጥ በደስታ ሲጨፍሩ አየሁ ብለዉ ዋሽተዋል። ፕሬዝዳንት ትራምፕ በቃላቸዉ ሳይጸኑ የመጀመሪያ የወጭ ዲፕሎማሲያዊ ጉዞአቸዉን ወደ ሙስሊም አገር ነበር ያደረጉት።

ሪያድ ሳዑዲ አረቢያ ነበር በሜይ 20/2017 ሪያድ የገቡት አቡ ኢቫንካ አል አሜሪኪ (ትራምፕ) ሞቅ ያለ አቀባበል ተደርጎላቸዋል። የሪያድ ጎዳኖች በሁለቱ አገራት ሰንደቅ አላማዎችና በመሪዎቻቸዉ ፎቶግራፎች ደምቀዉ ነበር። ተለዋዋጩ ትራምፕ የሳዑዲ የበደዉያንን ባህላዊ ዳንስ ከንጉስ ሰልማንና ከሌሎች ደናሾች ጋር ጋር በመሆን ደነሱ። ለሙስሊም አገራት ንግግር አደረጉ። ኢስላም ይጠላናል እንዳላሉት ሁላ ሐሳባቸዉን ቀይረዉ ኢስላምን አቆላመጡ። በምላሹም የ400 መቶ ቢሊዮን ዶላር የቢዝነስ ዉልን አገኙ።

ሳዑዲ ሽብር ፈጠራን እዋጋለሁ ብላ 34 የሙስሊም አገራትን አሰባስባለች። የኔቶን ቃልኪዳን አገራት የመሰለ የሙስሊም አገራትን ህብረ ጦር ጦር ለማቋቋም ሳዑዲ ደፋ ቀና እያለች ነዉ። ባንጻሩ ትራምፕን በትከሻዉ ተሸክሞ ለሰልጣን ያበቃዉ የቀኝ ክንፍ የወግ አጥባቂያን የፖለቲካ ስብሰብ በእጅጉ ጸረ ሳዑዲና (ጸረ ወሃብይ) አቋም ያለዉ ቢሆንም ጣፋጭ የቢዝነስ ዉል ከሳዑዲ በመምጣቱ ያለማጉረምረም ዝም ጭጭያለ ይመስላል። የዚሁ የ34 የሙስሊም አገራት ህብረጦር አባል የሆነችዋ ቀጠር በትራምፕጋዉያንና በአልሱዑድ ቤተሰቦች የሪያዱ ፈንጠዚያ ላይ ተገኝታለች። የቀጠሩ ኢሚር ሸህ ተሚም ቢን-አል-ሳኒ ሳኡዲ አረቢያ ተጉዘዉ ከትራምፕ ሲገናኙ ነገሮች ሰላም ነበሩ። ከትራምፕ የሳዑዲ ጉዞ በኋላ ምን ተፈጠረ? ሽብር ፈጠራን ለመዋጋት ቀጠር የአሜሪካ አጋር ናት። ቀጠር የ34 የሙስሊም አገራት ህብረ ጦር አባል ናት። ቀጠር ሽብር ፈጠራን መዋጋት በሚል ሰብብ 11 ሺ የአሜሪካ ወታደር የሰፈረባትና የአየር ሐይል ቤዝ ሰርታ ለአሜሪካ የሰጠች ናት። ግን በድንገት ሽብር ፈጠራን ትረዳለች ተብሎ ዲፕሎማሲ ግንኙነቷ ከሳዑዲና ከሌሎች አገራት ጋር በጁን 5/2017 መቋረጡ ከአቡ ኢቫንካ አል አሜሪኪ ጋር የሚያገናኘዉ ነገር እንዳለ የሚተነብዩ ብዙ ናቸዉ።

የ400 ቢሊዮን ዶላር የቢዝነስ ዉልን ከሳዑዲ አረቢያ ጋር ያደረጉት ትራምፕ ሳዑዲን በመደገፍ ተግባር ላይ የተሰማሩ ይመስላል። የሳዑዲና የቀጠር ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነት መቋረጥ ተከትሎ ለሳዑዲ ምስላኔ የሆኑ እስኪያስመስልባቸው ድረስ ትራምፕ ዉስኔውን በትዊተር ገጻቸው እያዳነቁ “ቀጠር ሸበር ፈጣሪዎችን መርዳቷን ማቆም አለበባት!” በማለት ሐሳባቸውን ገልጸዋል። ከእርሳቸው ሐሳብ በሚጻረር መልኩ የአሜሪካው የመከላከያ ተቋም ፔንታጎን ቀጠርን “ሽጋ አጋር” ሲል በጁን 6/2017 አዳንቋል። ትራምፕ ቀጠርን ባብጠለጠሉ ሳምንት የመከላከያ ሚኒስቴራቸው የ 12 ቢሊዮን ዶላር የጦር መሳሪያ ከቀጠር ጋር ተሰማምተዋል። ጉዳዩ ዲፕሎማሲያዊ ስላቅ እስኪባል ድረስ ብዝሃዎችን አስገርሟል። ሳዑዲ የሚተገበር የ 110 ቢሊዮን ዶላር የመሳሪያ ሽያጭ ስምምነት ዉል ስትፈጽም ቀጥር ደግሞ ባቋራጭ ዳጋጎስ ያለ ገንዘብ ይዛ ወደ ዋሽንግተን አቅንታ መሳሪያ ለመግዛት ተሰማምታለች።

ሐምሳ ዘጠኝ አሸባሪዎች?

ሳዑዲ አረቢያ ቀጠር ዉስጥ ያሉ 59 ሰዎችን አሸባሪ ናቸው ስትል ፈረጆች። አሸባሪ የሚለው ስያሜ ለታዋቂው የኢስላማዊ መምህርና ሊቅ ዶክተር ዩስፍ አልቀርዳዊ አልቀረላቸውም። ይህ ‘የነ ቶሎ ቶሎ ቤት ግድግዳው ሰንበሌፕ’ የሆነው የሳዑዲ ዉስኔ መሰረተቢስ ነው የሚል ወቀሳ በአረቡና በሙስሊሙ አለም ዉስጥ በስፋት ቀርቦበታል። ሳዑዲ በዚህም ሳትገታ የዶክተር ዩስፍ አል ቀርዳዊ መጽሃፍትና የምርርምር ስራዎች ከሁለተኛ ደረጃ ትምርት ቤትና ከዩንቨርስቲዎቿ ይወጣ ዘንድ አዛለች። የተባበሩት መንግስታት ድርጅት በሳዑዲ ፍረጃ እንደሚይገደብ በማስረዳት ተቃዋሚዎችን አስምቷል። ቀጠር በሶሪያ፣ በሶማሊያና በፍልስጤም ዉስጥ ያሉትን ችግሮች ለመቅረፍ የምታደርገውን ሰብዓዊ እርዳታን የ.ተ.መ.ድ ማዳነቁ በጁን 9/2017 በተለያዩ የመገናኛ ብዙሃን ተዘግቧል።

ቀጠር ታስራለች ሳዑዲ ቀረርቶ ታሰማለች

ሳዑዲ አረቢያ፣ የተባበሩት አረብ ኤምባሳቸው፣ የምስራቃዊ ሊቢያ መንግስት፣ ሞሪታኒያ፣ ሴኔጋልና ማልዳይቭስ ከቀጠር ጋር ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነታቸውን አቋርጠዋል። የርዳኖስና ጅቡቲ ከቀጠር ጋር ያለውን ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነት ቀንሰዋል። የቀጠር ህዝብ ህልውና ከሳዑዲ ጋር የተያየዘ ቢሆንም ሳዑዲ ድንበሯን ያለ ርህራሄ ጥርቅም አርጋ ዘግታለች። የባህር በሯንና የአየር ቀጣናዋን ሳዑዲ በቀጠር ላይ ቆልፋለች። ሳዑዲና ሌሎች ያደሙ አገራት በተመሳሳይ መልኩ በቀጠር ላይ የባህርና ያየር መስመራቸውን ከርችመዋል። “ጉዳዩ አለም አቀፍ ህግንጸጣሰነው!” በማለት የቀጠር መንግስት እርሮ እያሰማ ነው። የ2022 አለም ኳስ ዋንጫ ዉድድር ለማዘጋጀት እያዳከረች ያለቸው ቀጠር ግማሽ ሚሊዮን ዜጎቿንና 2 ሚሊዮን ከወጭ የመጡ ሰራተኞችን ለመመገብ የመሬቱ ግንኙነት ከሳዑዲ የጋር በመቋረጡ “የነፍስ ያለህ!” ስትል ስንቅን ይዘው በአዉሮፕላን የደረሱላት ቱርክና ኢራን ናቸው። ተሰሚነቷን በመላዉ አለም በሐይኖት፣ በዲፕሎማሲ፣ በእርዳታና የምእራቡን ሐይልን በመጠቀም ለማዘለግ የምይፈልገዋ ሳዑዲ አረቢያ የወሰደችው እርምጃ ከመጠን ያለፈ ነዉ የሚል ተቃዋሚ እየቀረበባት ነው። ፍትጫው ቀጥሏል። ዉጤት የለሹ መፋተግ የሚያመጥዉ ወዴት እንደሚደርስ በሐደት የሚታይ ይሆናል።

የህሊና ጥያቄ

አለማችን ላይ ያሉት ሙስሊሞች የህሊና ጥያቄን እያነሱ “እስከዛሬ ድረስ ስንናቆር የኖርነው በሳዑዲ ምክንያት ነው ወይስ...በቀጠር?” ጥያቄው ይቀጥላል... “አብድልወሃብና አል ሱዑድ ተጣመሩና በፖለቲካና በሐይማኖት የሱዑድ ግዛትን መሰረቱና ድንበር ዘለል መስፋፋትን እያደረጉ ነው። አብድልወሃብ የተነሱበት አሃዳዊ አስተምሮት ድርም አለ፣ አሁንም ሆነ ወደፊት ይኖራል...ግን ዉሉ ያልታወቅ የሳዑዲ አረቢያ ንጉሳዊያን ቤተሰቦች የአመለካከት ሸቀጥ ማራገፊያ ለምን እንሆናለን?” ጥያቄው ይቀጥላል...”ለጦር መሳሪያ 110 ቢሊዮን ዶላር ሳዑዲዎች ከሚያወጡ ለምን ስላማቸውንና ለዕላዊነታቸውን በበጎ አድራጎት ማስጠበቅ አይችሉም? በርግጥ ሙስሊም ወገኖቻቸው በየን፣በሶማሊያና በሌሎችም አገራት በራብ ሲንገላቱ ለአቡ ኢቫንካ አል-አሜሪኪ እጅ መንሻ 400 ቢሊዮን ዶላር ማወጣት ነበረባቸውን?” በሙስሊም አገራት ጎዳኖች የሚነሱ ጥያቄዎች ናቸው። ደጋፊ አገራትን በገንዘብ ለመግዛት የምትሞክረዋ ሳዑዲ አረቢያ ለሶማሊያ 80 ሚሊዮን ዶላር እከፍልሻለሁ ከጎኔ ሁኚ ብትልም፤ አዲሱ የሶማሊያ ፕሬዝዳንት መሐመድ አብዱላሒ መሐመድ-ፈርማጆ ዲፕሎማሲያዊ ጉቦውን እምቢኝ ብለው ከወዝግቡ ገለልተኛ ሆነዋል። የሳዑዲና የቀጠር መናቆር የኢትዮጵያ አገራባች አገራትን አካሏል። ሱዳን፣ኤርትራ፣ጅቡቲና ሶማሊያ ገብተውበታል። ኢትዮጵያንም የሚመለከት በመሆኑ ልብ ያለው ልብ ይበል ማለቱን መረጥን።